26/04/2021

Слика голготе Срба у Мостару: Обнавља се црква коју су ишчупали из темеља (ВИДЕО)

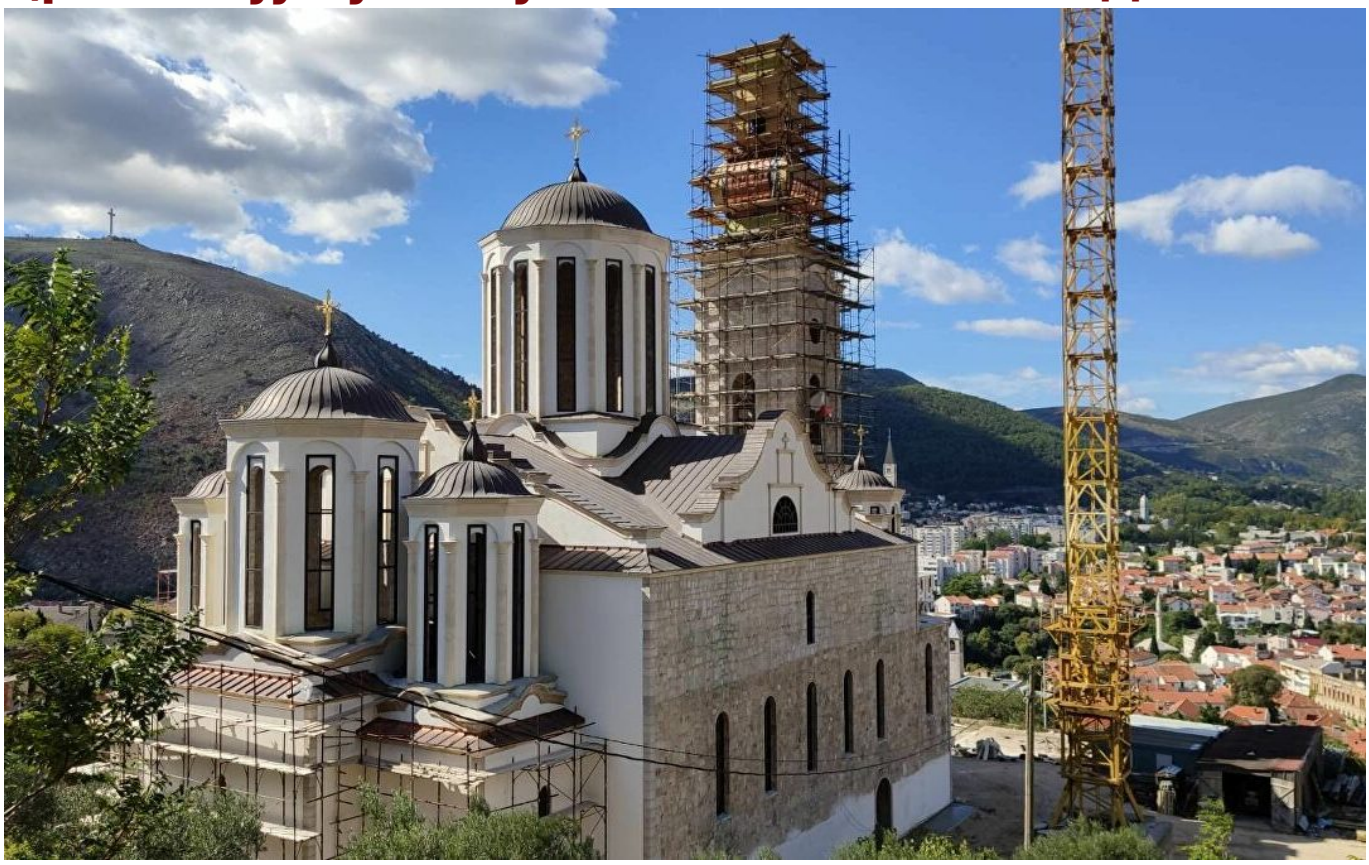

Постављањем позлаћеног крста на звоник завршени су грађевински радови на обнови Саборне цркве Свете Тројице у Мостару која је почела пре 10 година. Минирана 1992. године, црква је буквално ишчупана из темеља, а из темеља је померен и наш народ који је у овом граду живео. Срби из Мостара верују да васкрсавају заједно са својом светињом.

Величина, лепота, али и доминантни положај цркве сведоче о некадашњој моћи православне заједнице у овом граду. Срби Мостара прошли су у рату најтеже од све три конфесије које деле парче неба изнад Неретве, али полако васкрсавају.

Голгота Срба у Мостару

Народ се окупља сваке недеље и празником у старој цркви Рођења Пресвете Богородице. Има их око четири хиљаде, рат је из града на Неретви отерао чак 20 хиљада Срба, неки су се и вратили. Синиша Јокановић стигао је из Канаде пре шест година.

„Живот се није у потпуности вратио у нормалу, град је подељен, на једној страни су Бошњаци, на другој Хрвати, ми Срби смо и на једној и на другој страни моста, али још увек тражимо своје место. Још се боримо за статус, он би нам пре свега дао приступ послу, који друга два народа имају, посебно у јавним службама, а немамо ни шансе за предузетништво као они“, каже Јокановић и додаје да је обнова цркве – све, она је духовни и културни центар око кога ће се сабирати.

Симбол васкрсења градили и Турци и Руси

Храм је симбол Мостара, али и вишевековног живота Срба у Хецеговини. Вековима су били посредници у трговини између Запада и турске царевине, стекли богатство, али и углед. Поред дозволе за подизање велелепног храма, од султана су добили су и 100 златних дуката. Али градњу није помогло само турско царство.

“Тадашњи старешина цркве у Мостару, Прокопије Чокорило, како је записано, отишао је на неколио година у Русију, ишао од парохије до парохије, од храма до храма, скупљајући прилоге. Записано је и да је примљен на Царском двору, да је и тамо добио велики прилог, али и црквене ствари, иконе и сасуде. Вратио се с тим драгоценостима у Мостар 1863. године, тада је почела градња цркве”, пича нам отац Радивоје.

Храм је изграђен за само 10 година, што је било право чудо за то време. Дакле, трећину прилога дала је Царска Русија, трећину турски султан, а последњу Херцеговина и мостарски трговци. Била је то највећа православна црква на Балкану.

“Ангажован је најбољи архитекта тог времена Андреј Дамјанов Зографски који се већ прославио градњом саборне цркве у Смедереву, Нишу, Пироту, али и храмова у Чајничу, Скопљу, Битољу и Сарајеву. А Мостарцима је било најважније да буде већа и лепша од сарајевске. И јесте, прва има пет, а мостарска седам купола, епским духом Мостарци су победили Сарајлије”, каже уз осмех овај свештеник.

Руски конзул донео Србима слободу

Он истиче да се помоћ Русије Мостару и уопште Србима у Херцеговини не може мерити само новцем, пресудан је био утицај који им је променио живот доласком руског конзула у Мостар.

Највећи траг оставио је Александар Гиљфердинг, чији су путописи из Херцеговине и Старе Србије, сада када је спаљена архива епархије захумско – херцеговачке и приморске, дела од непроцењиве вредности.

“Долазак руског конзула значио је слободу за наш народ. Био је то гарант права православних, од тада, православци се сахрањују достојанствено, до тада су сахране биле полујавне. Од доласка руског конзула, сахране православаца су литијске, опела се обављају у Саборној цркви, испраћај на гробље је достојанствен, коначно иду поворке. Из захвалности што је конзул то омогућио православцима, поворка са покојником би се заустављала пред руским конзулатом и ту се служио мали помен. То је записао Владимир Ћоровић, али и конзул Гиљфердинг у свом путопису”.

Конзул Валеријан Безобразов се заузео за ослобођење првог херцеговачког митрополита Леонтија Радуловића који је био у дугогодишњем турском ропству у северној Африци, јер је подржавао херцеговачки устанак.

Током припрема за обнову цркве 2009. године ексхумиран је гроб митрополита Леонтија, тело је у потпуности сачувано као нетрулежно и са почастима пренето у стару цркву Рођења Пресвете Богородице. Мошти ће ту почивати док се не обнови Саборни храм.

Отац Радивоје каже да је и обнова до темеља срушене цркве слика голготе кроз коју наш народ пролази. Израда пројектне документације трајала је пуне две године, јер је црква културни споменик БиХ, била је под заштитом УНЕСКО, а и по Дејтонском споразуму мора да изгледа идентично као њена претходница, да буде од истог материјала

Завршени грађевински радови коштали су 4 милиона евра, јер је додатно ојачана, да је не би угрозио земљотрес. Следи обнова ентеријера и партера. Васкрсење храма је помогла и држава Србија, од обећаних милион и по евра, до сада је уплаћена трећина.

Отац Радивоје и Срби Мостара надају се да ће и у обнови учествовати, како каже, све три стране, они који су градили првобитну лепотицу.

“Трећину новца дао је народ Херцеговине и Владе Републике Српске и Србије. За обнову јединствене капије аплицирали смо код турске развојне агенције

“Тика”, а уздамо се и у помоћ Руске Федерације. Дочекали смо четвртог амбасадора Русије са истом молбом, ово је најјугозападнија катедрална саборна црква словенског православља. она је браник наше вере, зато би волели да Русија учествује”, каже отац Радивоје.

Срби не заборављају ко су

Док чекају повратак молитвеног живота у Саборни храм, Срби Мостара раде на томе да нове генерације не забораве ко су. Тијана Башић један је од три мостарска вероучитеља, ради са 150 ђака у шест основних и једној подручној школи. Веронауку предаје и у школи “Просвјете”, а води и црквену певницу. Он је Босанка из Бањалуке која је одабрала да буде Херцеговка, јер се, каже, у Мостар заљубила на први поглед и преселила.

“Волела бих да ову своју позитивну енергију коју ми је град дао пренесем на децу. Мостар је добра средина зато што има више вера и нација, ако се правилно васпитавају, могу да буду пуно богатија од деце која живе у хомогеним срединама, као што сам ја живела. У школама никада нисам осетила ништа лоше од колега који предавају деци других вероисповести, управо супротно. Не осећам се као мањина, ни да је ово, како се прича, град пун предрасуда, са колегиницом, учитељицом католичке веронауке понекад одем на мису, а она дође на литургију, заједно одлазимо у џамију”, каже Башићева.

У Мостару, међутим, још има оних који овај град не виде као место сусрета три вере и нације. Прошле недеље запаљена је једна српска кућа која је преживела рат. На овај догађај се гледа као на још једно искушење, а васкрсење од исушења веће.

„Идеја владике Григорија била је да обнављајући храм, обнављамо себе, али и Мостар. Обнављајући цркву из темеља показујемо да вакрсење није само нешто што је могуће, већ да је релност и смисао живота, наша заједница је била на голготи и на крсту, а сада смо опет ту“, каже парох мостарски Радивоје Круљ за крају разговора за Спутњик.

mitropolija.com